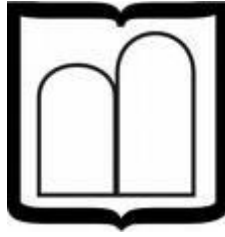

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی استان اردبیل
دانشکده پزشکی
پایان نامه جهت اخذ درجه دکترای حرفه ای تخصصی
بیهوشی و مراقبتهای ویژه

عنوان :

**مقایسه اثربخشی کتامین با دوز پایین و دگزامتازون در کنترل تهوع و استفراغ
حین عمل در بیماران تحت سزارین با بی حسی اسپینال**

اساتید راهنما :

دکتر احمد قاضی

دکتر قدرت اخوان اکبری

استاد مشاور :

دکتر سعید صادقیه اهری

نگارش :

دکتر سونا امامی

بهار ۱۳۹۸

شماره پایان نامه :

۰۱۲۹

کد ثبت IRCT :

IRCT20150808023559N18

با سپاس از:

اساتید گرانقدر و ارجمندم ؛ جناب آقای « دکتر احمد قاضی » ، جناب آقای « دکتر قدرت اخوان اکبری » و جناب آقای « دکتر سعید صادقیه » ، به خاطر آموزه ها و راهنمایی های بی دریغشان .

« پدر مهربان و مادر عزیزم » ؛ که پر تلاش و خستگی ناپذیر ، در کنارم بودند.

« خواهرانم » ؛ که صمیمانه مرا در آماده کردن این مجموعه یاری نمودند.

« کادر محترم اتاق عمل زنان بیمارستان علوی شهرستان اردبیل » ؛ که در گردآوری اطلاعات مرا یاری کردند.

تقدیم به

پدر مهربان و مادر عزیزم ؛ آنان که سختی کشیدند تا زمینه ساز بهترین‌ها برای من باشند و ذره ذره وجودشان را وقف بالندگی من کردند .

و

تقدیم به

خواهرانم ؛ که همدم و گرمی بخش زندگی من هستند .

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول : طرح تحقیق
۲	۱-۱- مقدمه.....
۳	۱-۲- بیان مسئله.....
۴	۱-۳- تعریف واژه‌ها.....
۵	۱-۴- اهداف.....
۵	۱-۴-۱- هدف کلی.....
۵	۱-۴-۲- اهداف فرعی.....
۶	۱-۴-۳- هدف کاربردی.....
۶	۱-۵- فرضیات.....
	فصل دوم:پیشینه تحقیق
۸	۲-۱- مبانی نظری.....
۸	۲-۱-۱- سزارین.....
۹	۲-۱-۲- اسپینال آنستزی در سزارین.....
۱۰	۲-۱-۳- تهوع استفراغ پس از سزارین.....
۱۱	۲-۱-۴- دگزامتازون.....
۱۲	۲-۱-۵- کتامین.....
۱۳	۲-۲- مطالعات جهان.....

[

۳-۲- مطالعات ایران ۱۵

فصل سوم: شیوه اجرای تحقیق

۳-۱- نوع پژوهش ۱۷

۳-۲- جمعیت مورد مطالعه ۱۷

۳-۳- نمونه برداری و روش نمونه گیری ۱۷

۳-۴- روش گردآوری اطلاعات ۱۸

۳-۵- روش تجزیه و تحلیل داده ها ۲۲

۳-۶- ملاحظات اخلاقی ۲۲

فصل چهارم: نتایج

۴-۱- نتایج (یافته های پژوهش) ۲۴

۴-۱-۱- مقایسه سنی گروههای مطالعه ۲۴

۴-۱-۲- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر سطح تحصیلات ۲۵

۴-۱-۳- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر BMI ۲۶

۴-۱-۴- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر سطح ASA ۲۷

۴-۱-۵- مقایسه گروههای مطالعه از نظر سن حاملگی، سابقه بیماری قبلی، سابقه مصرف سیگار، و

سطح بی حسی ۲۷

۴-۱-۶- مقایسه گروههای مطالعه از نظر بروز تهوع و استفراغ ۲۸

۴-۱-۷- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر سطح فشار خون سیستولیک ۲۹

۴-۱-۸- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر سطح فشار خون دیاستولیک ۳۰

۴-۱-۹- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر سطح فشار متوسط شریانی ۳۰

- ۳۰ ..... ۴-۱-۱۰- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر بروز هیپوتانسیون
- ۳۷ ..... ۴-۱-۱۱- مقایسه گروههای مطالعه از نظر لرز
- ۳۷ ..... ۴-۱-۱۲- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر میانگین ضربان قلب
- ۴۰ ..... ۴-۱-۱۳- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر میزان بروز برادی کاردی
- ۴۱ ..... ۴-۱-۱۴- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر میزان نیاز به تجویز افدرین
- ۴۲ ..... ۴-۱-۱۵- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر میزان اکسی توسین تزریق شده
- ۴۳ ..... ۴-۱-۱۶- مقایسه گروههای مورد مطالعه از نظر عوارض جراحی

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

- ۴۵ ..... ۵-۱- بحث
- ۵۰ ..... ۵-۲- نتیجه گیری
- ۵۱ ..... ۵-۳- محدودیت پژوهش
- ۵۲ ..... ۵-۴- پیشنهادات پژوهش
- ۵۳ ..... منابع

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۲۱	جدول ۳-۱- درجه بندی تهوع و استفراغ (۳۶).....
۲۲	جدول ۳-۲- درجه بندی لرز (۳۷).....
۲۸	جدول ۴-۱- بروز تهوع و استفراغ در گروه های مطالعه .....
۲۹	جدول ۴-۲- بروز تهوع و استفراغ در مقایسه گروه های مطالعه.....
۳۱	جدول ۴-۳- میانگین سطح فشارخون سیستولیک در زمان های مختلف به تفکیک گروه ها.....
۳۲	جدول ۴-۴- میانگین سطح فشارخون سیستولیک در گروه های مطالعه به تفکیک زمان های مختلف .....
۳۳	جدول ۴-۵- میانگین سطح فشارخون دیاستولیک در زمان های مختلف به تفکیک گروه ها.....
۳۴	جدول ۴-۶- میانگین سطح فشارخون دیاستولیک در گروه های مطالعه به تفکیک زمان های مختلف .....
۳۵	جدول ۴-۷- میانگین سطح فشارخون متوسط شریانی در زمان های مختلف به تفکیک گروه ها.....
۳۶	جدول ۴-۸- میانگین فشارخون متوسط شریانی در گروه های مطالعه به تفکیک زمان های مختلف .....
۳۸	جدول ۴-۹- میانگین ضربان قلب در زمان های مختلف به تفکیک گروه ها.....
۳۹	جدول ۴-۱۰- میانگین ضربان قلب در گروه های مطالعه به تفکیک زمان های مختلف .....

صفحه	عنوان
۲۴	نمودار ۴-۱- فراوانی بیماران به تفکیک سن
۲۵	نمودار ۴-۲- فراوانی بیماران به تفکیک سطح تحصیلات
۲۶	نمودار ۴-۳- سطح BMI در بیماران سه گروه
۲۷	نمودار ۴-۴- فراوانی بیماران به تفکیک سطح ASA
۴۰	نمودار ۴-۵- میزان بروز برادی کاردی به تفکیک گروه های مطالعه
۴۱	نمودار ۴-۶- میزان افدرین مصرف شده برای بیماران به تفکیک گروه های مطالعه
۴۲	نمودار ۴-۷- میزان اکسی توسین مصرف شده برای بیماران به تفکیک گروه های مطالعه

فهرست اختصارات

ASA	American Society of Anesthesiologists
BMI	Body Mass Index
DNA	Deoxy ribo Nucleic Acid
G	Gauge
HT-5	5-HydroxyTryptamine receptors
IONV	Intra Operative Nausea and Vomiting
IRCT	Iranian Registry of Clinical Trial
IV	IntraVenous
Kg/m²	Kilogram per square meter
MABP	Mean Arterial Blood Pressure
Mg	Milligram
ml	Milliliter
mRNA	Messenger Ribo Nucleic Acid
NMDA	N-Methyl-D-Aspartate
PONV	Post-Operative Nausea and Vomiting
SPSS	Statistical Package for Social Science

مقایسه اثر بخشی کتامین با دوز پایین و دگزامتازون در کنترل تهوع و استفراغ حین عمل در بیماران

تحت سزارین با بی حسی اسپینال

چکیده

سابقه و هدف: تهوع و استفراغ حین عمل برای بیمار، متخصص زنان و زایمان و متخصص بیهوشی اضطراب زا است و می تواند خطر آسیب احشایی حین جراحی به دلیل حرکات شکمی کنترل نشده غیر عمدی را افزایش دهد. هدف مطالعه این بود که اثر بخشی دو داروی دگزامتازون و کتامین با دوز پایین در کنترل تهوع و استفراغ حین عمل در بیماران تحت سزارین با بی حسی اسپینال را مقایسه کنیم.

مواد و روش ها: برای انجام طرح ۱۳۵ بیمار کاندید سزارین با بی حسی اسپینال در اتاق عمل در نظر گرفته شد. تمام بیماران در دامنه سنی ۴۰-۱۸ سال و **ASAI-II** بودند. بیماران با استفاده از روش بلوک بندی به صورت تصادفی به سه گروه تقسیم شدند. گروه اول دریافت کنندگان کتامین: شامل ۴۵ نفر که ۲۰ mg کتامین رقیق شده در نرمال سالین با حجم کلی سرنگ ۵ میلی لیتر، گروه دگزامتازون: شامل ۴۵ نفر که ۸ mg دگزامتازون رقیق شده در نرمال سالین با حجم کلی سرنگ ۵ میلی لیتر و گروه کنترل: شامل ۴۵ نفر که ۵ میلی لیتر نرمال سالین دریافت کردند. در طی مدت جراحی دفعات تهوع، اوغ زدن و استفراغ توسط تکنیسین بیهوشی و تحت نظر رزیدنت بیهوشی که از نوع داروی تزریق شده بی خبر بود ثبت شد. بروز هیپوتانسیون، برادیکاردی و لرز حین عمل ثبت گردید. در نهایت تمام داده ها وارد برنامه آنالیز آماری شد و به تحلیل داده ها پرداختیم.

یافته ها: در این مطالعه ۱۳۵ بیمار تحت سه گروه ۴۵ نفره (دریافت کننده دگزامتازون، کتامین و پلاسبو) تقسیم بندی شدند. در این مطالعه تجویز دگزامتازون و کتامین با دوز پایین قبل از جراحی سزارین نتوانست میزان بروز تهوع و استفراغ ($P=0.062$) و لرز ($P=0.550$) را به صورت معنی داری کاهش دهد ولی میزان تهوع و استفراغ در گروه کتامین با دوز پایین نسبت به گروه دگزامتازون به صورت معنی داری کاهش یافت. هیچ گونه تغییر معنی داری در سطح فشار خون و ضربان قلب بیماران نسبت به هم وجود نداشت و تغییرات فشار خون در زمان های مختلف همسو با یکدیگر بودند. همچنین مشاهده شد که میزان بروز هیپوتانسیون ($P=0.885$)، میزان دریافت افدرین جهت افزایش فشار خون ($P=0.623$) و میزان بروز برادیکاردی ($P=0.146$) در گروه های مطالعه اختلاف معنی داری را نشان نداد. از طرف دیگر مشاهده شد که میزان بروز برادیکاردی در دریافت کنندگان کتامین نسبت به گروه دگزامتازون به صورت معنی داری کمتر بود.

نتیجه گیری: در این مطالعه مشاهده شد که میزان تهوع و استفراغ در گروه کتامین با دوز پایین نسبت به گروه دگزامتازون به صورت معنی داری کاهش یافت اما میان هیپوتانسیون و لرز بین دو گروه اختلاف معنی داری مشاهده نشد.

واژه های کلیدی: سزارین، بی حسی اسپینال، کتامین، دگزامتازون، تهوع و استفراغ حین عمل